

Selvitys jos koulukyydit voitaisiin myös koskea viikko-viikko asuvia lapsia, valtuustoaloite

KV 21.08.2024 § 102

Puheenjohtaja ilmoitti, että allekirjoittaneet valtuutetut (ensimmäinen allekirjoittaja Daniel Thomasson) olivat ennen kokousta ilmoittaneet haluavansa jättää seuraavan aloitteen:

Eroperheiden lapset, jotka asuvat viikko-viikko eri osoitteessa, lisäntyy määrällisesti koko ajan. Tänä päivänä lapset ovat vain oikeutetut kyytiin toisen vanhemman osoitteesta. Tämä aiheuttaa haastetta koska julkista liikennettä ei välttämättä ole ja joillekin vanhemmille tämä voi myös olla taloudellisesti haastavaa. Jos julkista liikennettä ei ole voi lapsen hakeminen keskellä työpäivää olla ylivoimainen haaste. Koulukyytien laajentaminen voidaan myös nähdä vetovoimatekijänä kaupungille.

Ehdotan, että selvitetään millaisia mahdollisuuksia kaupungilla on järjestää koulukyyti myös toisesta kodista viikko-viikko asuville erolapsille. On selvä, että on rajoituksia, mutta silloin kun molempien vanhempien osoitteella on sama lähikoulu niin kyydin järjestäminen pitäisi olla helppo järjestää ilman että kustannukset muuttuvat merkittävästi. Yläasteikäisillä on sama lähikoulu koko Loviisassa.

Liite nro 8.

Päätös

Kun aloite oli jätetty, lähetettiin se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi hallintosäännön 133. §:n mukaisesti.

KSL 02.04.2025 § 32
684/08.01.01/2024

Valmistelija

Vs. koulutus päälikkö Auli Saarinen, puh. 044 055 5332. Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Kirsi Kinnunen

Asiassa on selvittävänä, onko Loviisan kaupunki velvollinen järjestämään oppilaalle vastaavan kuljetuksen myös siitä kodista, jota ei ole ilmoitettu hänen viralliseksi asuinpaikakseen. Mikäli velvollisuutta ei ole perusopetuslain perusteella, on myös selvittävää, onko kuljetus myönnettävä oppilaan olosuhteissa yhdenvertaisuuslain 15 §:n 1 momentin mukaisena kohtuullisena mukautuksena.

Seuraavassa esittelytekstissä siteerataan Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisutekstiä koskien Helsingin hallinto-oikeuden 4.7.2022 nro H3946/2022 päätöstä:

<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1682501238348.html>

Suomen perustuslain 16 §:n mukaan jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että perusopetuksen maksuttomuus tarkoittaa myös tarpeellisia koulukuljetuksia (PeVM 25/1994 vp s. 9).

Perusopetuslain 32 §:n 1 momentissa oikeus maksuttomaan kuljetukseen kytketään ensin koulumatkan pituuteen. Oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun koulumatka oppilaan ikä ja muut olosuhteet

huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi.

Perusopetuslakiin ei sisälly asuinkunnan tai siellä olevan asuinpaikan määritelmää. Perusopetuslaki ei myöskään yksiselitteisesti säädä oikeudesta maksuttomaan koulukuljetukseen tilanteessa, jossa lapsen huoltajat asuvat eri osoitteissa ja lapsi asuu vuorotellen tai osan ajasta toisen huoltajan luona

Perusopetuslaissa kunnan opetuksen järjestämisvelvollisuus on sidottu asumiseen. Oppilaan lähikoulu osoitetaan asuinosoitteen perusteella, jonka mukaan määräytyy myös oikeus perusopetuslain 32 §:n mukaiseen koulumatkaetuun.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta lähtee siitä, että lapsi asuu virallisesti yhdessä osoitteessa, vaikka vanhemmat voivat sopia tai tuomioistuin päättää vuoroasumisesta.

Perusopetuslakia koskevan oikeuskäytännön mukaan (KHO 2006:10) kaupungilla ei ole velvollisuutta järjestää koulukuljetuksia sen huoltajan luota, joka asuu muualla kuin missä oppilaan väestötietojärjestelmään merkitty vakituinen asuinpaikka on. Kuljetusta tarvitsevalle oppilaalle tehdään henkilökohtainen kuljetuspäätös hänen väestötietojärjestelmän mukaiseen osoitteeseensa.

Ratkaisussa KHO 2006:10 on ollut arvioitavana maksuton koulukuljetus vuoroasumistilanteessa, jossa lapsen vanhemmat asuivat eri lähikoulujen oppilaaksiottoalueilla. Ratkaisun mukaan kunnalla ei ollut perusopetuslain 32 §:n nojalla velvollisuutta myöntää oppilaalle maksutonta koulukuljetusta lähikouluunsa toisen vanhempansa luota. Ratkaisun mukaan tämä ei loukannut perustuslain 16 §:n 1 momentin mukaista oikeutta maksuttomaan perusopetukseen eikä lapsen oikeutta tavata sitä vanhempansa, jonka luona hän ei asunut.

Korkeimman hallinto-oikeuden vuonna 2006 antaman ratkaisun jälkeen lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettuun lakiin (lapsenhuoltolaki) on lisätty säännöksiä vuoroasumisesta (190/2019, voimaan 1.12.2019). Niiden perusteella vuoroasumista koskevaan sopimukseen on kirjattava tai tuomioistuimen päättäessä vuoroasumisesta määrättävä, kumpi koti ilmoitetaan lapsen viralliseksi asuinpaikaksi (7 b § 2 momentti ja 9 a §).

Hallituksen esityksessä laiksi lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 88/2018 vp) lausutaan esityksen tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista vuoroasumisen osalta muun ohella, että lapsen virallisen asuinpaikan määräytyminen on perheille merkityksellinen asia.

Eduskunta on hyväksyessään lain hyväksynyt lausuman, jonka mukaan se edellyttää, että hallitus mahdollisimman pian selvittää ja arvioi vuoroasumisen vaikutukset ja muutostarpeet etuuksia ja palveluja koskevaan lainsäädäntöön sekä valmistelee viipymättä tarvittavat lainsäädäntömuutokset annettaviksi eduskunnalle (EV 175/2018 vp).

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut toimenpidesuunnitelman lainsäädännön ja toimintatapojen uudistamiseksi vuoroasuvien lasten tilanteissa (STM raporteja ja muistioita 2021:34).

Vaikka vuoroasumisella voi kiistatta olla kielteisiä vaikutuksia oppilaan mahdollisuuteen saada maksutonta koulukuljetusta, korkein hallinto-oikeus katsoo edellä kuvatun valossa, että jos nykyistä oikeustilaa haluaan muuttaa, tämä on tehtävä lainsäädännöllä.

Oikeus koulukuljetukseen kohtuullisten mukautusten kannalta

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n 2 momentin mukaan kohtuullisten mukautusten epääminen on laissa tarkoitettua syrjintää.

Oikeuskäytännössä kysymys kohtuullisista mukautuksista koulukuljetuksen suhteen on ollut ratkaistavana korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisussa KHO 2020:60. Tuossa asiassa harvinaista perinnöllistä sairautta sairastanut oppilas jatkoi perheen asuinpaikan muutoksen jälkeen koulua koulun rehtorin päätöksellä aikaisemmassa lähikoulussaan, johon hänellä oli ennen muuttoa ollut oikeus saada koulukuljetus. Viranhaltija oli hylännyt hakemuksen koulumatka-avustuksesta sillä perusteella, että lapsen koulu ei ollut lähikoulu. Päätös oli perustunut perusopetuslain sinänsä selkeään 32 §:n 3 momenttiin, jonka perusteella oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista, kun oppilas otetaan muuhun kuin lähikouluun. Korkein hallinto-oikeus otti kuitenkin huomioon oppilaan sairauden ja sen vaikutuksen hänen käyttäytymiseensä, koulukuljetuksen arvioidut kustannukset sekä sen, että haettu koulumatka oli suunnilleen yhtä pitkä kuin se olisi lähikouluun. Kaupunki ei ollut voinut näissä olosuhteissa edellyttää, että maksuttoman koulukuljetuksen saamiseksi oppilaan olisi tullut vaihtaa lähikouluunsa. Oppilaalle tuli myöntää maksuton koulukuljetus hänen jo esikoulusta käymäänsä kouluun yhdenvertaisuuslain 15 §:ssä tarkoitettuna kohtuullisena mukautuksena.

Loviisan kaupungin osalta on huomioitava aloitteen edellyttämät ylimääräiset toimenpiteet, joita valtio ei velvoittavan lainsäädännön puuttuessa ole velvollinen korvaamaan. Näiden ylimääräisten toimenpiteiden kustannusvaikutusta on kokonaisuudessaan mahdotonta määritellä. Suuntaa antavana lukuna voidaan pitää tehtyä selvitystä (liite), jonka mukaan järjestely tulisi vaikuttamaan 200 oppilaan kuljetuksiin. Nämä kuljetukset vaativat osittain uusien, aamun ja iltapäivän syöttöliikenteen vastaisesti toimivia reittejä, kuljettaen yksittäisiä oppilaita poikkeavaan suuntaan. Tämän hetkisten liikennöitsijöiden kalusto on varattuna nykyisten kuljetusoppilaiden kuljetuksiin eri kouluihin. Haasteena on löytää vapaana olevaa kuljetuskalustoa samanaikaiseen oppilaskuljetukseen.

Oheismateriaali

- Loviisan kaupungin esiopetuksen ja perusopetuksen koulukuljetusperiaatteet
- Kasvatus- ja sivistyslautakunnan iltakoulussa 19.6.2024 esitelty kuljetusoppilaiden silloisista määristä ja arvio kustannuksista.

Esittelijä

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Kirsi Kinnunen

Ehdotus

Kasvatus- ja sivistyslautakunta toteaa, että vuoroasumisen perusteella oleva koulukuljetusoikeus edellyttää lainsäädäntöä, mutta oikeus koulukuljetukseen on mahdollinen kohtuullisen mukautuksen kannalta.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta saattaa kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle tiedoksi, että kasvatus- ja sivistyslautakunta on käsitellyt KV 21.8.2024 § 102(Selvitys jos koulukyydit voitaisiin myös koskea viikko-viikko asuvia lapsia) asian.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy aloitteeseen annetun vastauksen ja että aloite ei johda lisätoimenpiteisiin ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Kasvatus- ja sivistyslautakunta totesi, että vuoroasumisen perusteella oleva koulukuljetusoikeus edellyttää lainsäädäntöä, mutta oikeus koulukuljetukseen on mahdollinen kohtuullisen mukautuksen kannalta.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta saattaa kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle tiedoksi, että kasvatus- ja sivistyslautakunta on käsitellyt KV 21.8.2024 § 102 (Selvitys jos koulukyydit voitaisiin myös koskea viikko-viikko asuvia lapsia) asian.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy aloitteeseen annetun vastauksen ja että aloite ei johda lisätoimenpiteisiin ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.